

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи

Затверджено
на засіданні кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 28.08. 2020 р.)
Завідувач кафедри: проф. Островська К.О.

Силабус з навчальної дисципліни
«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ»,
що викладається в межах ОПІ першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів з
спеціальності 016 Спеціальна освіта

Львів 2020 р.

Силабус дисципліни
ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ
2020-2021 навчальний рік

Назва дисципліни	Основи психології
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського, 7
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта/Педагогіка 016 Спеціальна освіта
Викладач (-і)	Петровська Інга Ростиславівна, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи
Контактна інформація викладача (-ів)	inha.petrovska@lnu.edu.ua https://pedagogy.lnu.edu.ua/employee/petrovs-ka-i-r +0380673950084
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекційних/практичних занять (за попередньою домовленістю). Передбачені онлайн консультації в Zoom. Для погодження часу онлайн консультацій слід надіслати запит на електронну пошту викладача
Інформація про дисципліну	Курс «Основи психології» розроблено таким чином, щоб надати студентам необхідні психологічні знання, обов'язкові для того, щоб коректно здійснювати діагностико-консультативну та корекційно-розвивальну діяльність; розуміти психологічні причини та закономірності виникнення порушень психічного та (або) фізичного розвитку; знати психологічні прийоми та способи організації ефективної взаємодії учасників освітнього процесу, зумовлені закономірностями та особливостями змісту корекційно-педагогічної

	діяльності.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Основи психології» є нормативною дисципліною освітньої програми підготовки бакалавра за спеціальністю 016 Спеціальна освіта, яка викладається в 1 семестрі в обсязі 5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення нормативної дисципліни «Основи психології» є сформувати у студентів поняття про наукову психологію: її основні категорії, закони, практичні можливості; ознайомити з важливістю психологічних знань у майбутній професійній діяльності; сформувати розуміння особливостей різних етапів розвитку особистості; суті різних психічних явищ та фактів; допомогти студентам психологічно підготуватися до розв'язання складних задач і практичних проблем спеціальної освіти
Література для вивчення дисципліни	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т.Б.Партико, С.Л.Грабовська, А.О.Вовк та ін.; за заг.ред. Т.Б.Партико. – К.: Ін Юре, 2014. – 664 с. 2. Штепа О.С. Самоменеджмент (самоорганізація особистості): навч. Посібник / О.С.Штепа. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012 – 362 с. 3. Загальна психологія / За заг. ред. С. Д. Максименка. Підручник. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 704 с. 4. Основи практичної психології: Підручник / За заг. ред. В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. – К.: Либідь, 2003. – 536 с. 5. Загальна психологія: Підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2005. – 464 с. 6. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2007. – 256 с. 7. Копець Л. В. Психологія особистості: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.; Вид-дім. «Києво-Могилянська академія», 2007. – 460 с. <p>Допоміжна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 2001. – 487 с. 9. Савчин М.В. Загальна психологія: навч. посіб./ М.В.Савчин. – К.: Академвидва, 2011. – 464 с. 10. Павелків Р. В. Загальна психологія. Підручник. – К.: Кондор, 2009. – 576 с. 11. Партико Т. Б. Загальна психологія. Підруч. для студ. вищ. навч. закл. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. - 416 с. 12. Психологія: Підручник / За ред. Ю. Л. Трофімова. – К.: Либідь, 2001. – 390 с. 13. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности: основные положения, исследования и применение. – СПб: Питер-Пресс, 1997. – 608 с.

	<p>14. Людвиг П. Победы прокрастинацию! Как перестать откладывать дела на завтра. – М. : Альпина Паблишер, 2017. – 264 с.</p> <p>15. Ariely, Dan & Wertenbroch, Klaus (2002), "Procrastination, Deadlines, and Performance: Self-Control by Precommitment", Psychological Science T. 13 (3): 219–224.</p> <p>16. Шамлян К. Проективні методи дослідження особистості : підручник / К. Шамлян, М. Кліманська; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - Львів, 2014. – 465 с.</p>
Тривалість дисципліни	150 год.
Обсяг дисципліни	<p>80 год. аудиторних</p> <p>З них 32 годин лекцій</p> <p>48 годин практичних занять</p> <p>70 годин самостійної роботи</p>
Спеціальні (фахові) компетентності	<p>СК1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.</p> <p>СК3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні знання у сфері професійної діяльності.</p> <p>СК11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.</p> <p>СК16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання і саморозвитку.</p>
Програмні результати навчання	<p>РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.</p> <p>РН8. Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізіологічного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.</p> <p>РН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.</p>
Формат дисципліни	Очний /заочний
Теми	ДОДАТОК (схема дисципліни)

Підсумковий контроль, форма	Іспит (1 семестр) Екзаменаційний тестовий контроль
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Вступ до спеціальності», «Анатомія, фізіологія та основи генетики людини».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання дисципліни	Пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу навчального матеріалу, інтерактивні та активізації навчання (мозковий штурм, дискусія, робота в парах/групах тощо), наочні (презентації, демонстрація відеоматеріалів), робота з навчально-методичною літературою.
Необхідні обладнання	мультимедійний пристрій
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість 30 балів. • контрольні заміри (2 модулі): 20% семестрової оцінки; максимальна кількість 20 балів. • іспит: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість 50 балів. <p>Підсумкова максимальна кількість 100 балів.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття;</p>

	<p>користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються</p>
<p>Питання до заліку чи екзамену</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психіка. Функції психіки. 2. Психічні явища. 3. Основні напрямки психології. Галузі психології. 4. Практичне значення психології. 5. Методи пояснення психіки людини. 6. Методи розуміння психіки людини. 7. Методи впливу на психіку людини 8. Особливості проєктивних методик. 9. Поняття «індивід», «індивідуальність», «особистість». 10. Формування особистості. Соціалізація та інтерналізація. 11. Структурний аналіз особистості. Структура особистості З. Фрейда, Е. Берна, К. Платонова, С. Рубінштейна. 12. Захисні механізми особистості 13. Поняття про темперамент та його провідні риси. Теорії темпераменту: гуморальна теорія; конституційна теорія; фізіологічна теорія. 14. Типи темпераменту та їхня психологічна характеристика. Вплив темпераменту на діяльність людини 15. Поняття про характер та його провідні риси. Поняття про акцентуації характеру. Типи акцентуацій характеру. 16. Чинники формування характеру. 17. Поняття про здібності та їхню природу. Види здібностей: загальні здібності; спеціальні здібності. 18. Особливості особистості обдарованої людини. Організація навчання та виховання обдарованої молоді: принципи та стратегії навчання; концептуальні моделі навчання обдарованих; сучасні технології навчання обдарованих; педагог для обдарованих. 19. Потреби. Піраміда потреб А. Маслоу. 20. Самоактуалізація як найвищий рівень особистісного розвитку. Характерні ознаки особи, що самоактуалізується. 21. Мотиви. Види мотивів. Мотивація: зовнішня та внутрішня. 22. Цінності. Види цінностей. Ціннісні орієнтації. 23. Поняття про спілкування; його структура та функції. Засоби спілкування. 24. Види спілкування. Ефекти міжособистісного сприймання. 25. Соціально-психологічні механізми впливу в процесі спілкування. 26. Комунікативні бар'єри. Прийоми підвищення ефективності спілкування

	<p>27. Характеристики груп: типи, структура, процеси, рівень розвитку.</p> <p>28. Групова сумісність, її різновиди.</p> <p>29. Феномени прийняття колективних рішень</p> <p>30. Поняття лідерства. Теорії лідерства. Типи лідерів. Стили управління.</p> <p>31. Стратегії поведінки у конфлікті. Шляхи підвищення ефективності групової діяльності.</p> <p>32. Відчуття як джерело інформації про навколишній світ і внутрішні стани людини. Види відчуттів та їхня класифікація. Закономірності відчуттів.</p> <p>33. Сприймання. Основні типи сприймання. Універсальні закони людського сприймання. Ілюзії сприймання.</p> <p>34. Увага. Види уваги. Властивості уваги. Особливості подразників, що викликають у людини мимовільну увагу.</p> <p>35. Пам'ять. Види пам'яті. Специфічні закони пам'яті</p> <p>36. Уява. Функції уяви. Види уяви та їхня класифікація. Механізми побудови образів уяви.</p> <p>37. Мислення. Види мислення. Мисленнєві операції.</p> <p>38. Мовлення. Види мовлення. Становлення мовлення у дитинстві</p> <p>39. Поняття про емоції та почуття, їхні властивості та основні функції.</p> <p>40. Види емоцій і почуттів та їхня класифікація. Емоційні стани як форми переживань людини</p> <p>41. Загальне поняття про вольову діяльність людини. Функції волі. Прийоми і техніки емоційно-вольової саморегуляції</p> <p>42. Види прокрастинації. Наслідки прокрастинації. Причини виникнення прокрастинації. Теорія тимчасової мотивації. Техніки боротьби з прокрастинацією.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

ДОДАТОК

Схема дисципліни

Тиждень/ год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Матеріали	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання	Термін виконання
1 5 год.	Тема 1. Психологія як наука. 1. Історичний розвиток психології. Основні етапи 2. Психіка. Функції психіки. Психічні явища (психічні процеси, психічні стани, психічні властивості). 3. Основні напрямки психології: біхевіоризм, психоаналіз, гештальтпсихологія, гуманістична психологія. 4. Галузі психології.. Практичне значення психології.	Лекція, дискусія – 2 год. Практичне заняття – 3 год.	презентація, навчально-методичні матеріали	1, 3, 11, 12	<i>Дискусія-роздуми на тему «Практичне значення психології у моїй майбутній професійній діяльності»</i>	2 тиждень
2 5 год.	Тема 2. Методи психології. 1. Методи пояснення психіки людини: теоретичні, організаційні, емпіричні (спостереження, експеримент, опитування, тести: класифікація тестів), опрацювання даних, інтерпретаційні. 2. Методи розуміння психіки людини: емпатичне слухання, ідентифікація, інтерпретація внутрішнього світу іншої людини. 3. Методи впливу на психіку людини: психотерапія, психокорекція, психотренінг, психологічне консультування.	Лекція, дискусія – 2 год. Практичне заняття – 3 год.	презентація, навчально-методичні матеріали	1, 3, 5, 11, 12	<i>Індивідуальне завдання «Спостереження»</i>	3 тиждень
3 5 год.	Тема 3. Проективні методи дослідження особистості. Проекція як психологічний феномен. Особливості проєктивних методик.	Лекція, дискусія – 2 год. Практичне	презентація, навчально-методичні матеріали	16	<i>Опрацювання методики «Неіснуюча тварина» (М.З.Дукаревич)</i>	4 тиждень

	Концепція аналізу методик: адитивних, інтерпретативних; конститутивних; імпресивних; конструктивних; рефрактивних; катартичних; експресивних.	заняття – 3 год.				
4 5 год.	Тема 4. Психологія особистості. Структурний аналіз особистості. Поняття «індивід», «індивідуальність», «особистість». Формування особистості. Соціалізація та інтерналізація. Структурний аналіз особистості. Структура особистості З. Фрейда. Структура особистості Е. Берна. Структура особистості К. Платонова. Захисні механізми особистості.	Лекція, дискусія – 2 год. Практичне заняття – 3 год.	презентація, навчально-методичні матеріали	1, 7, 11, 13	<i>Есе на тему «Особливості становлення моєї особистості та індивідуальності: основні фактори впливу».</i>	5 тиждень
5 5 год.	Тема 5. Темперамент. Теорії темпераменту Поняття про темперамент та його провідні риси. Теорії темпераменту: гуморальна теорія; конституційна теорія; фізіологічна теорія; регуляторна теорія. Типи темпераменту та їхня психологічна характеристика. Вплив темпераменту на діяльність людини	Лекція, дискусія – 2 год. Практичне заняття – 3 год.	презентація, навчально-методичні матеріали	3, 5, 8-11	<i>Опрацювання тесту на темперамент Г. Айзенка</i>	6 тиждень
6 5 год.	Тема 6. Характер Поняття про характер та його провідні риси Історія вчення про характер. Поняття про акцентуації характеру. Типи акцентуацій характеру. Чинники формування характеру	Лекція, дискусія – 2 год. Практичне заняття – 3 год.	презентація, навчально-методичні матеріали	3, 5, 8-11	<i>Опрацювання тесту на акцентуації характеру К.Леогарда-Г.Шмішека</i>	7 тиждень
7 5 год.	Тема 7. Здібності Поняття про здібності та їхню природу. Види здібностей: загальні здібності; спеціальні здібності. Особливості особистості обдарованої людини. Організація навчання та виховання обдарованої молоді: принципи та стратегії навчання; концептуальні моделі навчання обдарованих; сучасні технології навчання обдарованих; педагог для обдарованих.	Лекція, дискусія – 2 год. Практичне заняття – 3 год.	презентація, навчально-методичні матеріали	3, 5, 8-11	<i>Опрацювання методики на визначення рівня сформованості загальних творчих здібностей особистості.</i>	8 тиждень

<p>8 5 год.</p>	<p>Тема 8. Потреби, мотиви та ціннісні орієнтації особистості Потреби. Піраміда потреб А. Маслоу. Самоактуалізація як найвищий рівень особистісного розвитку. Характерні ознаки особи, що самоактуалізується. Мотиви. Види мотивів. Мотивація: зовнішня та внутрішня. Цінності. Види цінностей. Ціннісні орієнтації.</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год. Практичне заняття – 3 год.</p>	<p>презентація, навчально-методичні матеріали</p>	<p>3, 5, 8-11</p>	<p><i>Опрацювання методик на діагностику мотиваційної та ціннісної сфер особистості: «Мотиваційна структура особистості» (В.Е.Мільман); «Діагностика реальної структури ціннісних орієнтацій особистості» (С. Бубнов)</i></p>	<p>9 тиждень</p>
<p>9 5 год.</p>	<p>Тема 9. Психолого-педагогічні аспекти спілкування Поняття про спілкування; його структура та функції. Засоби спілкування. Види спілкування. Ефекти міжособистісного сприймання. Соціально-психологічні механізми впливу в процесі спілкування. Принципи впливу на поведінку за Р. Чалдіні. Комунікативні бар'єри. Прийоми підвищення ефективності спілкування</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год. Практичне заняття – 3 год.</p>	<p>презентація, навчально-методичні матеріали</p>	<p>1, 7, 11-13</p>	<p><i>Тренінгові вправи із формування комунікативних умінь і навичок</i></p>	<p>10 тиждень</p>
<p>10 5 год.</p>	<p>Тема 10. Психологія міжособистісних стосунків у групах. Характеристики груп: типи, структура, процеси, рівень розвитку. Групова сумісність, її різновиди. Феномени прийняття колективних рішень: ефект поляризації, феномен «group-think», ефект «соціальної фасилітації», ефект «соціальних лінощів», феномен «вивченого дисонансу», ефекти «обсягу» і «складу» групи, ефект «асиметрії якості рішень», феномен ідіосинкразичного кредиту, феномен хибної згоди, феномен «віртуального вирішувача», ефект конформізму..</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год. Практичне заняття – 3 год.</p>	<p>презентація, навчально-методичні матеріали</p>	<p>1, 7, 11-13</p>	<p><i>Тренінгова вправа «Пересадка серця» та/або рольова гра «Бункер»</i></p>	<p>11 тиждень</p>
<p>11 5 год.</p>	<p>Тема 11. Проблема лідерства та керівництва Поняття лідерства. Теорії лідерства.</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год. Практичне</p>	<p>презентація, навчально-методичні</p>	<p>1, 7, 11-13</p>	<p><i>Опрацювання тесту К.Томаса на тип (стратегію) поведінки у</i></p>	<p>12 тиждень</p>

	Типи лідерів. Стили управління. Стратегії поведінки у конфлікті. Шляхи підвищення ефективності групової діяльності.	заняття – 3 год.	матеріали		<i>конфліктній ситуації.</i>	
12 6 год.	Тема 12. Пізнавальні процеси особистості (відчуття, сприймання) Відчуття як джерело інформації про навколишній світ і внутрішні стани людини. Види відчуттів та їхня класифікація. Закономірності відчуттів. Сприймання. Основні типи сприймання. Універсальні закони людського сприймання. Ілюзії сприймання.	Лекція, дискусія – 2 год. Практичне заняття – 3 год.	презентація, навчально-методичні матеріали	1, 3, 5, 8-11	<i>Способи вимірювання пізнавальних процесів: відчуття та сприймання</i>	13 тиждень
13 5 год.	Тема 13. Пізнавальні процеси особистості (увага, пам'ять) Увага. Види уваги. Властивості уваги. Особливості подразників, що викликають у людини мимовільну увагу. Пам'ять. Види пам'яті. Специфічні закони пам'яті: закон інтерференції; закон ефекту краю (початку — кінця); закон Ресторф (випадання з ряду); закон ремінісценції; закон Зейгарник; закон Міллера. Методи ефективного запам'ятовування	Лекція, дискусія – 2 год. Практичне заняття – 3 год.	презентація, навчально-методичні матеріали	1, 3, 5, 8-11	<i>Способи вимірювання пізнавальних процесів: увага та пам'ять</i>	14 тиждень
14 5 год.	Тема 14. Пізнавальні процеси особистості (уява, мислення, мовлення) Уява. Функції уяви. Види уяви та їхня класифікація. Механізми побудови образів уяви. Мислення. Види мислення. Мисленнєві операції. Мовлення. Види мовлення. Становлення мовлення у дитинстві	Лекція, дискусія – 2 год. Практичне заняття – 3 год.	презентація, навчально-методичні матеріали	1, 3, 5, 8-11	<i>Способи вимірювання пізнавальних процесів: уява, мислення, мовлення</i>	15 тиждень
15 5 год.	Тема 15. Емоційно-вольова сфера особистості. Поняття про емоції та почуття, їхні властивості та основні функції. Види емоцій і почуттів та їхня класифікація. Емоційні стани як форми переживань людини Загальне поняття про вольову	Лекція, дискусія – 2 год. Практичне заняття – 3 год.	презентація, навчально-методичні матеріали	1, 3, 6, 7, 9	<i>Тренінгові вправи на емоційну та вольову саморегуляцію.</i>	16 тиждень

	діяльність людини. Функції волі. Прийоми і техніки емоційно-вольової саморегуляції					
16 5 год.	Тема 16. Прокрастинація та способи її подолання Види прокрастинації. Наслідки прокрастинації. Причини виникнення прокрастинації. Теорія тимчасової мотивації. Техніки боротьби з прокрастинацією	Лекція, дискусія – 2 год. Практичне заняття – 3 год.	презентація, навчально-методичні матеріали	2, 14, 15	<i>Підготовка до екзаменаційного тестового контролю</i>	